ISSN 2078-5119. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 71. Ч. І. С.212–221
Visnyk of Lviv University. Series Philology. Iss. 71. Vol. I. P. 212–221

УДК 81'373.2

doi: http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2019.71.10296

ЩЕ РАЗ ПРО ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ І МЕТОДИКУ ДОСЛІДЖЕННЯ ВЛАСНИХ НАЗВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Наталія КОЛЕСНИК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
кафедра історії та культури української мови,
вул. Коцюбинського. 2, Чернівці, Україна, 58012,
тел. (0372) 58 48 00, e-mail: nkolesnyk@yahoo.pl

Окреслено важливість проблем методики для сьогоднішніх ономастичних студій, закцентовано на тих змінах, які зазнали об'єкт, предмет та методика дослідження власних назв у сучасній ономастиці.

Ключові слова: ономастика, об'єкт дослідження, предмет дослідження, методика ономастичних досліджень.

У сучасних вимогах до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій (Бюлетень ВАК України, №9-10, 2011 року), коли йдеться про їхню будову, у вступі передбачено як окремий структурний елемент "методи дослідження". Окрім того, існує вимога: у другому розділі здобувач має обґрунтувати вибір напряму досліджень, викласти загальну методику проведення дисертаційного дослідження, навести методи вирішення завдань тощо [1: 4]. Усі, хто впродовж останніх років пройшов процедуру захисту чи то кандидатської, чи, тим паче, докторської дисертації, мав неодмінно, бодай хоч раз, під час обговорення праці відповісти на запитання: "А що нового в запропонованій Вами методиці дослідження?".

Згадана вимога не нова. Ю. Карпенко близько десяти років тому, звернувшись до проблеми методології та методики ономастики як науки та проаналізувавши реакцію на неї "наукової молоді" на прикладі 100 дисертацій з ономастики, дійшов висновку, що "хоч ВАК директивно передбачив їх (методології і методики – *вставка наша*) короткий опис у вступній частині роботи", у 40 дисертаціях про них навіть не згадано [5: 43]. А це 40 % з проаналізованих праць. У більшості ж залучених до аналізу дисертаціяй пункт "вступної частини дисертації (чи реферату), присвячений методам і методології, як правило, неточно, а то й просто погано відбиває ту методику, на яку спирається дисертант" [5: 43–44].

Постановка проблеми. Чи справді науковець зобов'язаний визначитися із методикою проведення досліджень у тому обсязі, як сьогодні пропонує ДАК, та неодмінно має пояснювати, якими інструментами користуватиметься і які засади їхньої дії? Запитання, на нашу думку, не риторичне, оскільки безпосередньо пов'язане з відповідністю рівня сучасних ономастичних студій в Україні вимогам модерного мовознавства.

Актуальність дослідження. Відомо, що будь-яке дослідження починається з того, як певне наукове явище, поняття чи факт потрапляють у коло зацікавлень науковців, тобто з їх виокремлення, усвідомлення як потенційного *об'єкта* студій. Але, зрозуміло, що новий об'єкт вивчення не завжди є підставою для появи нового напряму

© Колесник Наталія, 2019

ISSN 2078-5119 Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 71. Ч. І

досліджень. Окрім того, той самий об'єкт може потрапити в поле зору науковців різних галузей, а відповідно й стати предметом вивчення різних наук. Насамперед, необхідними є накопичення певної маси праць, які стануть надійною базою для теоретичних узагальнень, та певні організаційні заходи, що створить підґрунтя для появи нової галузі досліджень. Але це лише одні з перших умов її формування.

Наступним важливим кроком є усвідомлення проблеми та принципів і мети її дослідження, чіткого розуміння суті *предмета* студій та його відмежування від предметів суміжних наук, шляху пізнання й витлумачення певних наукових фактів, а отже, й виокремлення головних проблем та випрацювання системи правил і підходів, витлумачення способів, процедури досягнення наукових результатів, тобто *методології* дослідження та відповідно його *методики*. Сьогодні важливість системи вихідних принципів наукового пізнання та правильно обраних методів на шляху до наукової істини вже є очевидною, бо дає можливість чітко окреслити проблему, визначитися із засобами її розв'язання та організувати дослідження. Яскравою ілюстрацією надважливості і складності цього процесу може слугувати як сама ономастика, так і окремі її напрями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомо, що власні назви потрапили в поле зору науковців доволі давно. Наприклад, В. Лучик в енциклопедії "Słowiańska onomastyka" навів цікаві факти про те, що українську пропріальну лексику чи не вперше спробував пояснити літописець Нестор у XII столітті ще в давньоруських (київськоруських) літописах, а тлумачення власних назв засвідчив перекладний словничок XIII століття, який 1824 року видав К. Калайдович, що, на думку вченого, були спорадичними початками майбутньої української ономастики [8: 16]. Минуть століття перш, ніж в українській лінгвістиці, попри сталий інтерес до власних назв представників різних наукових галузей: історії, етнографії, географії, філософії, соціології тощо, йтиметься про ономастику як окрему галузь. Про оніми як об'єкт мовознавчих студій українські науковці заговорять на межі XIX–XX століть. Уперше термін *ономастика* на позначення окремої галузі вжив І. Франко у праці 1906 року "Причинки до ономастики"): на час появи його статті, як засвідчує бібліографічний покажчик "Українська ономастика", назвознавчій тематиці було присвячено двадцять шість праць [16: 6–8].

Однак лише в другій половині XX століття власну назву починають розуміти як об'єкт власне лінгвістичних студій і в його межах розпочато роботу над визначенням і побудовою предмета дослідження, а ономастику нарешті визнають розділом лексикології та етимології. Відгукнувшись на заклик академіка Л. Булаховського вивчати оніми, науковці, очолювані К. Цілуйком, який 1959 року ініціював створення Української ономастичної комісії при тодішній АН УРСР, розпочали системне дослідження української онімійної системи. На час проведення 1959 року першої ономастичної конференції, яка мала назву "І Республіканська нарада з питань топоніміки та ономастики", в українській ономастиці вже було двісті п'ятдесят шість студій пропріальної лексики. На початок 60-х, 70-х, 80-х, 90-х років XX століття кількість праць кожного десятиліття збільшуватиметься на 600-700 позицій, а до кінця століття – на 1974 і на кінець 2000 року досягне позначки 4 534 одиниці (ця цифра була б суттєво більшою, якби до згаданого вище бібліографічного покажчика ввійшли б публікації і з літературно-художньої ономастики). Зрозуміло, що в період такого інтенсивного розвитку вітчизняної, а також і слов'янської ономастики загалом, були не лише проаналізовані, описані великі масиви власних

назв різноманітних розрядів і класів у синхронії та діахронії та визначені їх особливості, укладені численні списки, індекси, словники, атласи, покажчики, а й відбувалося опрацювання засадничих проблем теорії та методології ономастичних досліджень, були вироблені певні норми організації ономастичних студій. Узагальнені напрацювання слов'янських ономастів відображено в таких працях: у монографіях О. Суперанської "Общая теория имени собственного" (1973), В. Бланара "Teória vlastného mena (Status, organizácia a fungovanie v spoločenskej komunikácii)" (1996) і "Vlastné meno vo svetle teoretickej onomastiky" (2008), Р. Шрамека "Úvod do obecné onomastiky" (1999), у колективній монографії "Теорія і методика ономастичних досліджень" (1986), в енциклопедичних виданнях "Polskie nazwy własne" (1998), "Słowiańska onomastyka" (2002–2003), "Uvod u hrvatsko imenoslovlje" П. Шімуновича (2009), "Енциклопедия на българската ономастика" Т. Балканського, К. Цанкова (2010) тощо. У колективній монографії "Теория и методика ономастических исследований" за редакцією А. Непокупного один із розділів спеціально присвячено методиці ономастичних досліджень, у якому не тільки описані напрями й аспекти ономастичних досліджень, а й проаналізовано методи й прийоми вивчення онімного матеріалу [14: 198-214]. В енциклопедії "Słowiańska onomastyka" третій розділ присвячено методам дослідження та їх еволюції, у якому, на відміну від інших розділів, не бракує матеріалів у жодній з національних частин [22]. Сьогодні в Україні успішно поповнюється новими книгами започаткована В. Шульгачем 2007 року серія "Бібліотека української ономастики", виходять друком вагомі ономастичні періодичні видання: "Студії з ономастики та етимології", "Записки з ономастики", відновлено видання "Повідомлень Української ономастичної комісії", на сторінках яких порушено серйозні теоретичні й методологічні проблеми. 2012 року за редакцією Д. Бучка та Н. Ткачової вийшов друком "Словник української ономастичної термінології". Однак усе це не є свідченням того, що ономасти вичерпно описали, опрацювали всі норми організації пізнавальної діяльності у своїй галузі, виокремили найбільш адекватні засоби й найефективніші методи обробки досліджуваної матерії. Причин декілька.

Виклад основного матеріалу. Перша з них пов'язана з *об'єктом* ономастичних студій. Специфіка кожного розряду онімів була така виразна й очевидна, що спершу членування ономастики відбулося за об'єктами вивчення: дотепер традиційно говоримо про топоніміку, антропоніміку, зооніміку, космоніміку, ергоніміку, хрематоніміку як окремі галузі ономастичних досліджень. До того ж останнім часом усе частіше йдеться навіть про їхню окремішність. Насамперед це стосується антропоніміки й топоніміки. Російський лінгвіст Т. Ніколаєва вважає, що сьогодні ономастика як цілісна наука не існує, і дотримується думки, що остання розпалася на низку різних гілок: топоніміку, антропоніміку та вивчення "імені-в-тексті", кожна з яких пов'язана з певною смисловою інфраструктурою [11: 3]. Хочемо нагадати, що виокремлення самої ономастики як науки відбулося за тим же принципом: саме специфіка об'єкта – власної назви – зумовила її виокремлення в межах лексикології.

До початку XXI століття основним об'єктом ономастичних досліджень були антропонімія та топонімія: за бібліографічно-інформаційним довідником М. Торчинського, із 233 праць, захищених упродовж другої половини XX століття до 2006 року включно, антропонімії було присвячено – 55, а топонімії – 67 дисертаційних досліджень (загалом понад 52 % від загальної кількості), натомість

ISSN 2078-5119 Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 71. Ч. І

іншим розрядам онімів – лише 24 (відповідно близько 10 %), майже половина яких припадає на ергонімію (6 дисертацій) та заголовки (5 дисертацій). Упродовж останнього десятиліття репертуар об'єктів ономастичних досліджень зазнав суттєвих змін, у поле зору науковців потрапляє інша пропріальна лексика: йдеться не тільки про мало досліджені раніше категорії ергонімів, хрематонімів, ідеонімів, але й з'явилися пов'язані з розвитком новітніх технологій нові розряди власних назв, зокрема Інтернет-онімія: комп'ютероніми (файлоніми, софтоніми, онімія електронних ігор тощо), інтернетоніми (сайтоніми, ніконіми, епістулоніми), назви мемів тощо. Їхня специфіка очевидна – отож дослідницькі завдання та принципи і засоби їх вирішення теж потребуватимуть від науковців корекції, уточнення. Дослідник такої специфічної реальності зобов'язаний роз'яснювати, деталізовувати методику їх вивчення, що яскраво продемонструвала виконана представником відомої української ономастичної династії Карпенків, учнем Одеської ономастичної школи М. Карпенком дисертаційна праця "Онімний простір Інтернету (на матеріалі англомовних сайтонімів)" (2016). Молодий науковець з'ясував: попри те, що сайтоніми є різновидом ідеонімів, їм притаманні власні найуживаніші словотвірні моделі, які тісно пов'язані з функціональною навантаженістю сайту. А функціональні зони в цій галузі теж мають свою специфіку: з-поміж них виокремлюють поширені комунікативну, інформаційну, а також специфічні комерційну, рекреаційну, освітню, файлообмінну, а також зону сайтонімів, які слугують назвами дорвеям (сайти, єдиною функцією яких є пересилання користувача на інші сайти) [3: 103–116].

Нещодавно потрапили в поле зору ономастів і меми як засоби вираження думки, як одиниця культурної інформації, серед яких чимало таких, що мають у складі онім, або ж є онімом. Методика їх вивчення теж передбачає особливий підхід, оскільки, на відміну від інших власних назв, меми-оніми (меметичні власні назви) мають неймовірну здатність до варіювання та реплікації, копіювання, імітації тощо [10].

Безпосередньо причетним до методики вивчення будь-якого об'єкта є *предмет* досліджень. Відомо, що предмет формує основна мета дослідження, а оскільки він є категорією історичною – зміна основної уваги науковця, дослідницького завдання вимагає коригування способів і засобів досягнення мети, тобто уточнення її методики, у результаті чого з'являється особлива пізнавальна конструкція – предмет дослідження. За слушним зауваженням Е. Юдіна, "наука існує там і настільки, де і наскільки вдалося побудувати предмет вивчення у всій повноті його компонентів" [18: 53]. Сьогодні у центрі уваги дослідників опинилися дуже серйозні проблеми, пов'язані як зі специфікою семантики власних назв та окремих їх розрядів, так і з особливостями онімів як таких. Тобто якщо ще кілька десятиліть тому основний акцент був на власних назвах як об'єктові, то тепер він перемістився на предмет студій, що цілком підтверджує правильність міркувань: "…різниця між об'єктом і предметом дослідження є, по суті, різницею між простим описом зовнішнього боку наукового пізнання і виявленням його внутрішньої структури, його механізмів і логіки розвитку" [18: 59–60].

Донедавна, зважаючи на специфіку функціонування, багатоплановість інформації, яку несе в собі онім, та, безперечно, мету дослідження, були виокремлені кілька напрямів вивчення цього особливого компонента національного словника. О. Суперанська зазначає п'ять таких напрямів: теоретична ономастика, описова ономастика, історична ономастика, прикладна ономастика й поетична ономастика, – кожен із яких використовує свій набір методів і прийомів [14: 214–215]. Подібний

поділ засвідчує також енциклопедія "Українська мова" [15: 437]. Нині в українській лінгвістиці можемо говорити про активний розвиток когнітивної та типологічної ономастик. Щодо першої з них, то українці випередили багатьох своїх європейських колег. У підручнику 2004 року з ономастики німецькою мовою для вищої школи "Класи власних назв та їх дослідження" (за редакцією А. Брендлера та С. Брендлера), виданого на честь сімдесятиріччя Карлхайнца Хенгста, що є зібранням праць тридцяти двох авторів із дев'яти країн, чітко окреслений когнітивний підхід до вивчення онімів. Зокрема Е. Ганзак у главі "Суть імен" писав про власні назви як адреси доступу (індекси) до бази даних, якою є мозок людини [20: 51–65]. Усього за два роки, 2006 року, з'явилося дослідження українського ономаста Олени Карпенко "Проблеми когнітивної ономастики" (Одеса, 2006), небезпідставно кваліфіковане як новий напрям в ономастиці, у якому проблему з'ясування способів буття й функціональної навантаженості власних назв у ментальному лексиконі вже теоретично обґрунтовано. На думку О. Карпенко, когнітивний підхід дає можливість глибше проникнути в сутність власних назв, які є одиницями, що "виконують роль своєрідних заголовків для значних обсягів найрізноманітнішої інформації, тим самим сприяючи її збереженню та використанню" [4: 65]. Поява такої праці – результат попереднього розвитку як української лінгвістики загалом, так і ономастики зокрема. Має рацію В. Горпинич, стверджучи, що залучення ономастичних даних до лінвістичної когнітології простежується в працях провідних українських ономастів уже в другій половині XX століття, а під пером О. Карпенко цей підхід "матеріалізувався і став реальністю" [2: 83].

Упродовж 2012–2018 років побачила світ монографія Олексія та Ольги Скляренків "Типологічна ономастика" в 5-ти книгах. У працях з теоретичної ономастики типологічний аспект віддавна фігурує як один із найважливіших напрямів дослідження онімів. Однак, очевидно, його повноцінна реалізація потребувала накопичення солідного фактажу, появи теоретичних та лексикографічних праць у межах не однієї і навіть не групи споріднених мов, а значно більшого обширу лінгвальних систем. Тривалий час українська ономастика, попри серйозні здобутки, окрім спорадичних зіставних досліджень онімних явищ у різних мовах з метою їх класифікації, не мала системних, узагальнювальних праць, присвячених типології онімних явищ. Знаково, що в українській ономастиці з'явилося ґрунтовне дослідження представників однієї з найстаріших в Україні Одеської ономастичної школи, "аналогій якій, за висловлюванням відомого ономаста В. Лучика, у слов'янській ономастиці немає", і яка "займе вагоме місце в науковому світі і стане в один ряд з 2-томною енциклопедією «Słowiańska onomastyka»" [9: 89].

Отже, на практиці дослідники, працюючи сьогодні в межах того чи того напряму і маючи однаковий об'єкт студій, вивчають оніми не тільки в різних аспектах, але й з різною метою. Зрозуміло, що при цьому предмет їхніх досліджень, як і методика та інструментарій, відрізняються, тому потребують уточнення, доповнення і деталізації.

Не менш вагомий вплив на методику ономастичних студій має розвиток самої лінгвістики. Наука розвиваючись вдосконалює засоби отримання нових знань, в останні десятиліття відбулася зміна акцентів загалом у мовознавстві, що не могло не позначитися й на ономастичних дослідженнях. О. Селіванова, характеризуючи еволюцію лінгвістики, пов'язує її зі зміною трьох наукових парадигм: історичної, системно-структурної та комунікативно-функціональної. На думку вченої,

ISSN 2078-5119 Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 71. Ч. І

гуманізація мовознавства, "поворот до мовної особистості як медіума для проникнення у мову, занурену в життя, зумовили перехід традиційних та нових лінгвістичних дисциплін на якісно новий науково-пізнавальний рівень" [13: 5].

Сьогодні говорять про те, що перспективи подальшого розвитку ономастики тісно пов'язані з антропоцентричним осмислення національної онімійної системи. Отож у цьому контексті поява в ономастиці праць, які розглядають систему найменування у зв'язку з елементами культури, історичними фактами, релігією, системою суспільних цінностей, ментальністю, проблемами культурних взаємовпливів і міграцій, процесами глобалізації, є цілком очікуваною. Відомий польський ономаст Е. Жетельська-Фелешко у монографії "W świecie nazw własnych" (2006) проголосила в ономастиці появу (і навіть превалювання, про що свідчать матеріали останніх всепольських ономастичних конференцій) нового, синкретичного підходу до вивчення власних назв. Узагальнивши досвід вітчизняних дослідників у галузі культурної ономастики (саме такий термін, що з'явився в польській лінгвістиці вперше в статті Р. Мрузка (2004) вона вважає найвдалішим), науковець пропонує власне бачення здобутків і перспектив третього, поряд із філологічним та структурним, і останнього в часі напряму ономастичних досліджень. На її думку, культурологічна ономастика (мовою оригіналу *onomastyka kulturowa*) вивчає власні назви як провідники (транслятори) різних смислів і форм культури, отож, розширює знання про зв'язки називання з дійсністю як історичною, так і сучасною [21: 57].

2012 року побачила світ монографія авторитетного українського ономаста, представника Львівської ономастичної школи, М. Худаша "Походження імен та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств", який усе життя працював у галузі реальної ономастики, книга якого "З історії української антропоніміки" (1977) на кілька десятиліть стала настільною книгою кожного українського ономаста. Згадана праця 2012 року написана на стикові міфології та мовознавства і в ній органічно поєднані міфологічний та лінгвістичний аспекти вивчення давньослов'янських теонімів для розв'язання серйозної, дискутованої донині у слов'янській лінгвістиці проблеми. Саме нова методологія дослідження, послідовне застосування певної, чітко визначеної та обґрунтованої сукупності методів дала змогу вченому зробити переконливий висновок про те, що наявні нині, майже аксіоматичні трактування імен низки давньоруських і спільнослов'янських божеств як іншомовних потребують докорінного перегляду та залучення "до етимологізації по суті цілковито знехтуваного досі етимологами слов'янського автохтонного антропонімійного матеріалу праслов'янського спадку" [17: 24-25].

Нині можемо констатувати щораз більший інтерес слов'янських ономастів до пропріальної лексики як джерела реконструкції культури і вивчення менталітету її носіїв. До онімів усе частіше звертаються як до трансляторів різних смислів і форм культури, акцент з аналізу мовних форм змістився на аналіз смислів, зроблено численні спроби побудови мовнокультурної картини світу за допомогою і через посередництво власних назв. Упродовж останніх років навіть у працях, виконаних у традиційному ключі, наприклад, у дослідженнях мікротопонімії, трапляються спроби розглянути мікротопоніми як своєрідний інформаційний код, транслятори культурно значущої інформації. Зокрема Н. Яніцька на матеріалі мікротопонімії Львівщини обґрунтовує унікальність мікротопонімів як вербальних експонентів культурних знаків, звернула увагу на своєрідність етноспецифічної інформації, закладеної в

мікротопонімах (вхідну, що є мотивом виникнення назви, та вихідну, породжену реципієнтом, яку називають народною етимологією). Аналіз названих концептосистем дає дослідниці змогу зробити висновки про особливості пізнання реалій довкілля українцем цього регіону [19].

Завдяки представникам Донецької ономастичної школи Є. Отіну та Г. Лукаш маємо сьогодні в українській ономастиці новий напрям досліджень – конотоніміку, тісно пов'язану з проблемою мови "в її пізнавальних параметрах: мова як мисленнєва форма, мова як інтелектуальна сутність, мова як функція і трансформація свідомості, мова як субстанція культури" [7: 30]. У працях Г. Лукаш не лише чітко виписано структуру, загальні закономірності та чинники формування українського конотонімного простору, але й обґрунтовано теоретичні засади конотоніміки як окремої галузі ономастичних студій, запропоновано методику дослідження умов, причин, механізмів, наслідків й етапів семантичного розширення власних назв, у результаті якого з'являється новий різновид власних назв – конотонімія [6: 30].

Висновки та перспективи результатів дослідження. Отже, для сучасного стану ономастичних досліджень в Україні характерні поява нових об'єктів вивчення, що, як і розширення та поглиблення предмета студій, який як категорія історична постійно змінюється, спонукають до зміни дослідницьких завдань, а отже, й неодмінно змушують до розширення та удосконалення вже відомих методів дослідження та пошуків нових, адекватних новим умовам способів наукового пошуку. Тому вважаємо показовим той факт, що, попри ще нещодавню "нехіть" українських ономастів займатися проблемами методології та методики, упродовж кількох останніх років з'явилося чимало спеціальних праць, присвячених як безпосередньо, так і опосередковано методам вивчення окремих класів, розрядів онімів і навіть методиці дослідження певних ономастичних галузей (див., наприклад, праці: Ю. Дідур "Методика дослідження ергонімів" (2016); О. Карпенко, В. Серебрякова "Методика дослідження функціонування зоонімів у ментальному лексиконі" (2016); Є. Біла "Асоціативний експеримент як засіб пізнання ментальної організації ароматонімічного субфрейму" (2017); Є. Бєліцька "Використання кваліа-структур для семантичного опису пропріальних одиниць мови" (2017); М. Долинська "До питання методики класифікації урбанонімів як історичного джерела" (2018) та ін.).

Як показав наш короткий аналіз, щораз більший інтерес у сучасній ономастиці до проблем методики та методології невипадковий і спричинений не формальними вимогами ДАКу чи якоїсь іншої інституції, а змінами наукової методології загалом у мовознавстві, історію якого впродовж XX століття (додамо: а також і перших десятиліть XXI століття) кваліфікують як історію перманентного методологічного повстання у формі послідовних теоретичних переворотів [12: 20], а також логікою розвитку самої ономастики та тими змінами, яких вона зазнає сьогодні. Нагальна потреба упорядкування методики й техніки дослідження, підбір певного набору процедур, відповідного інструментарію, однозначно, свідчать як про наукове "увагомлення" української ономастики, так і про її наукові перспективи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бюлетень ВАК України. – 2011. – № 9–10. – 10 с.
2. *Горпинич О.* [Рецензія] Карпенко О. Ю. Проблеми когнітивної ономастики. – Одеса : Астропринт, 2006. – 326 с.: / О. Горпинич // Мовознавство. – 2007. – №1. – С. 83–84.

3. *Карпенко М. Ю.* Розподіл сайтонімів-композитів за компонентами-конституентами / М. Ю. Карпенко // Записки з ономастики. – 2017. – Вип. 20. – С. 103–116.

4. *Карпенко О. Ю.* Проблеми когнітивної ономастики / М. Ю. Карпенко. – Одеса : Астропринт, 2006. – 326 с.

5. *Карпенко О. Ю.* Дещо про вивчення власних назв / М. Ю. Карпенко // Українська мова. – 2010. – № 1. – С. 39–45.

6. *Лукаш Г. П.* Актуальні питання української конотоніміки : монографія / Г. П. Лукаш. – Донецьк, 2011. – 438 с.

7. *Лукаш Г. П.* Український конотонімікон: структура і чинники формування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Г. П. Лукаш. – Київ, 2011. – 36 с.

8. *Лучик В. В.* Історія ономастики / В. В. Лучик // Słowiańska onomastyka : encyklopedia / pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, A. Cieślikowej przy współ. J. Dumy. – Warszawa ; Kraków, 2002–2003. – T. I. – S. 16–17.

9. *Лучик В.В.* [Рецензія] Скляренко О., Скляренко О. Типологічна ономастика : у 5 кн. Кн. 2 : Ономастичний словотвір у типологічному ракурсі / В. В. Лучик // Мовознавство. – 2014. – № 3. – С. 89–92.

10. *Неклесова В. Ю.* Меми українського сегменту Інтернету / В. Ю. Некласова // Записки з ономастики. – 2016. – Вип. 19. – С. 151–162.

11. *Николаева Т. М.* О "единстве ономастики" и/или о новой ветви "антропонимики" / Т. М. Николаева // Вопросы языкознания. – 2009. – № 3. – С. 3–18.

12. *Паршин П. Б.* Теоретические перевороты и методологический мятеж в лингвистике XX века / П. Б. Паршин // Вопросы языкознания. – 1996. – № 2. – С. 19–42.

13. *Селіванова О.* Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О. Селіванова. – Київ : Вид-во українського фітосоціологічного центру, 1999. – 148 с.

14. Теория и методика ономастических исследований / А. В. Суперанская, Н. В. Подольская, В. Э. Сталтмане, А. Х. Султанов ; отв. ред. А. П. Непокупный. – Москва : Наука, 1986. – 256 с.

15. Українська мова : енциклопедія ; 2-ге вид., випр. і доп. / ред. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. – Київ, 2004. – 824 с.

16. Українська ономастика : бібліограф. покажчик. – Київ, 2013. – 364 с.

17. *Худаш М.* Походження імен та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств : монографія / М. Худаш. – Львів, 2012. – 1062 с.

18. *Юдин Э. Г.* Методология науки. Системность. Деятельность / Э. Г. Юдин. – Москва : Эдиториал УРСС, 1997. – 440 с.

19. *Яніцька Н. Р.* Мікротопонімія центральних та східних районів Львівської області : автореф. дис ... канд. філол. наук: 10.02.01; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка / Н. Р. Яніцька. – Львів, 2012. – 19 с.

20. *Hansack E.* Das Wesen des Namens / Andrea Brendler, Silvio Brendler (Hrsg.) // Namenarten und ihre Erforschung: Ein Lehrbuch für das Studium der Onomastik, anlässlich des 70. Geburtstags von Karlheinz Hengst. – Hamburg : Baar, 2004. – C. 51–65.

21. *Rzetelska-Feleszko E.* W świecie nazw własnych / E. Rzetelska-Feleszko. – Warszawa ; Kraków, 2006. – 250 s.

22. Słowiańska onomastyka : encyklopedia / pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, A. Cieślikowej przy współ. J. Dumy. Warszawa–Kraków, 2002–2003. T. I. S. 59–80.

REFERENCES

1. Biuleten VAK Ukrainy – 2011. – № 9–10. – 10 s.
2. Horpynych, O. (2007). Retsenziia Karpenko O. Yu. Problemy kohnityvnoi onomastyky. – Odesa: Astroprynt, 2006. – 326 s. In: *Movoznavstvo, №1,* 83–84.
3. Karpenko, M. Yu. (2017). Rozpodil saitonimiv-kompozytiv za komponentamy-konstytuentamy. In: *Zapysky z onomastyky, vyp. 20,* 103–116.
4. Karpenko, O. Yu. (2006). *Problemy kohnityvnoi onomastyky*. Odesa: Astroprynt.
5. Karpenko, O. Yu. (2010). Deshcho pro vyvchennia vlasnykh nazv. *Ukrainska mova, № 1,* 39–45.
6. Lukash, H. P. (2011). *Aktualni pytannia ukrainskoi konotonimiky: monohrafiia*. Donetsk.
7. Lukash, H. P. (2011). *Ukrainskyi konotonimikon: struktura i chynnyky formuvannia avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dokt. filol. nauk: spets. 10.02.01 "Ukrainska mova"*. Kyiv.
8. Luchyk, V. V. (2002–2003). Istoriia onomastyky. In: *Słowiańska onomastyka : encyklopedia / pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, A. Cieślikowej przy współ. J. Dumy*. Warszawa; Kraków, 2002–2003, t. I, 16–17.
9. Luchyk, V.V. (2014). Retsenziia.Skliarenko O., Skliarenko O. Typolohichna onomastyka: U 5 kn. Kn. 2: Onomastychnyi slovotvir u typolohichnomu rakursi. *Movoznavstvo, № 3,* 89–92.
10. Neklesova, V. Yu. (2016). Memy ukrainskoho sehmentu Internetu. *Zapysky z onomastyky, vyp. 19*, 151–162.11.
11. Nikolaeva, T. M. (2009). O "edinstve onomastiki" i/ili o novoy vetvi "antroponimiki". *Voprosy yazykoznaniya, № 3,* 3–18.
12. Parshin, P. B. (1996). Teoreticheskie perevoroty i metodologicheskiy myatezh v lingvistike XX veka. *Voprosy yazykoznaniya, № 2,* 19–42.
13. Selivanova, O. (1999). *Aktualni napriamy suchasnoi linhvistyky (analitychnyi ohliad*). Kyiv: Vyd-vo ukrainskoho fitosotsiolohichnoho tsentru.
14. *Teoriya i metodika onomasticheskikh issledovaniy* (1986). / A. V. Superanskaya, N. V. Podolskaya, V. E. Staltmane, A. Kh. Sultanov; otv. red. A. P. Nepokupnyy. Moskwa: Nauka.
15. Ukrainska mova: entsyklopediia; 2-e vyd., vypr. i dop. (2004). / red.: V. M. Rusanivskyi, O. O. Taranenko, M. P. Ziabliuk ta in. Kyiv.
16. Ukrainska onomastyka: bibliohraf. pokazhchyk. (2013). Kyiv.
17. Khudash, M. (2012). *Pokhodzhennia imen ta relihiino-mifolohichni funktsii davnoruskykh i spilnoslovianskykh yazychnytskykh bozhestv: monohrafiia*. Lviv.
18. Yudin, E. G. (1997). *Metodologiya nauki. Sistemnost. Deyatelnost*. Moskva: Editorial URSS.
19. Ianitska, N. R. (2012). *Mikrotoponimiia tsentralnykh ta skhidnykh raioniv Lvivskoi oblasti: avtoref. dys ... kand. filol. nauk: 10.02.01; Lviv. nats. un-t im. I. Franka*. Lviv.
23. Hansack E. (2004). *Das Wesen des Namens / Andrea Brendler, Silvio Brendler (Hrsg.) // Namenarten und ihre Erforschung: Ein Lehrbuch für das Studium der Onomastik, anlässlich des 70. Geburtstags von Karlheinz Hengst. – Hamburg : Baar.*

ISSN 2078-5119 Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2019. Вип. 71. Ч. І

24. Rzetelska-Feleszko E. (2006). *W świecie nazw własnych / E. Rzetelska-Feleszko. – Warszawa ; Kraków.*

25. *Słowiańska onomastyka : encyklopedia* (2002–2003) / pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko, A. Cieślikowej przy współ. J. Dumy. Warszawa–Kraków.

Стаття надійшла до редколегії 29. 04. 2019
прийнята до друку 10. 06. 2019

ABOUT OBJECT, SUBJECT AND RESEARCHING METHODS OF PROPER NAMES AT MODERN STAGE ONCE AGAIN

Natalia KOLESNYK

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
The Fhilology Faculty,
2, Kotsubinsky Str., Chernivtsi, Ukraine, 58012,
phone (0372) 58 48 00, e-mail: nkolesnyk@yahoo.pl

Each time more interest in modern onomastics to the problems of methods and methodology is non-random and is caused by the logic of the science development itself and by those changes which it undergoes today. Regardless of that today there are directions accurately traced round, aspects of onomastic studies, the profound principals of onym studies are elaborated, it doesn't affirm that onomastic scientists profoundly described and worked up/adapted all standards of organization of cognitive activity in their sphere, singled out the most adequate means and the most effective methods of investigated matter finishing. Till XXI century the main object of onomastic studies was anthroponyms and toponyms, throughout the last decade the repertory of onomastic investigation objects undergone essential changes, scientists deal with not only scantily explored categories of ergonyms, khrematonyms, ideonyms, but also new categories of proper names connected with the development of new technologies appear : computeronyms, internetonyms, mems names et cetera, exploring tasks concerning them, and also the subject of investigation and principals as well as means of their solving demand that scientists correct them appropriately/correspondently. Also Slavic onomastic scientists are more interested in proper names as the resource of culture reconstruction and studying the mentality of its speakers, it influences on the methods and methodology of onomastic studies as well.

So, for the modern state of onomastic investigation in Ukraine the appearance of new objects for researching are typical in order to extend the object of studies, it stimulates to change researching tasks, hence to improve existed methods of exploring and reveal new ones which can be adequate to new conditions of scientific research ways.

Keywords: onomastics, investigation object, investigation subject, onomastic investigation methods and methodology.